

Gespreksnotitie Koninklijke Marechaussee ten behoeve van het rondetafelgesprek pushbacks met de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid (TK) op 12 januari 2022

Blok II: "De rol van Frontex en Nederland"

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid van de Tweede Kamer organiseert op woensdag 12 januari 2022 een rondetafelgesprek over pushbacks. Deze gespreksnotitie is opgesteld ten behoeve van dit rondetafelgesprek.

Frontex

Het Europese Grens- en Kustwacht Agentschap (Frontex) speelt een belangrijke rol aan de EU-buitengrenzen. Hoewel de primaire verantwoordelijkheid voor de Europese grensbewaking bij de lidstaten blijft, ondersteunt Frontex de lidstaten via de gemeenschappelijke operaties met het effectiever beheer van de buitengrenzen en het waarborgen van een veilig Schengengebied, door middel van bestrijding van irreguliere migratie en grensoverschrijdende criminaliteit. Het staat voorop dat grensbeheer te allen tijde uitgevoerd dient te worden conform de geldende EU en internationale wet- en regelgeving. Afgelopen jaar is er veel aandacht geweest voor pushbacks, de vermeende betrokkenheid van Frontex hierbij en aantijgingen over breder mismanagement binnen het Agentschap. In reactie hierop zijn er verschillende onderzoeken uitgevoerd door de *Frontex Scrutiny Working Group* van het Europees Parlement (FSWG), de interne werkgroep *Fundamental Rights and Legal Operational Aspects of Operations* van de Frontex Management Board (WG FRaLO), de Europese Rekenkamer en de Europese Ombudsman. De verschillende onderzoeken concluderen dat er geen sluitend bewijs is gevonden van betrokkenheid van Frontex bij pushbacks. Er worden wel verschillende aanbevelingen gedaan over tekortkomingen in de waarborging van grondrechten en de *governance* van het Agentschap. Het is van groot belang om de huidige geconstateerde tekortkomingen bij de uitvoering van het mandaat van Frontex effectief en voortvarend op te pakken, samen met de Europese Commissie en de Frontex Management Board (MB). De gespreksnotitie zal nader ingaan op de rol van de Koninklijke Marechaussee (KMar) binnen Frontex, in operaties en in de MB.

Rol KMar

De KMar is belast met verschillende taken, zoals de bewaking van de Nederlandse grenzen, de beveiliging van specifieke personen en objecten en de politietaak ten behoeve van de Nederlandse krijgsmacht. Naast deze nationale taken, vertegenwoordigt de KMar Nederland in de MB van Frontex. De MB heeft als mandaat toezicht te houden op het Agentschap en heeft een adviserende rol bij strategische beslissingen.¹ De MB bestaat uit vertegenwoordigers van EU-lidstaten en de Europese Commissie. De leden van de MB zijn veelal hoofden van de relevante operationele diensten, ondersteunt door de betrokken ministeries.

Naast de vertegenwoordiging in de MB is de KMar voor Frontex het nationaal contactpunt (NFPOC), de centrale nationale autoriteit voor de afhandeling van compensatie voor de inzet van het permanente korps en heeft de KMar een nationaal coördinatiecentrum ten behoeve van informatie-uitwisseling. De NFPOC coördineert, voor alle Nederlandse ketenpartners, de detacheringen aan het permanente korps en communiceert met Frontex over alle operationele aangelegenheden van het Agentschap. Conform Verordening 2019/1896 (EGKW-Verordening) dragen lidstaten bij aan het permanente korps, door personeel voor korte en lange termijn te detacheren. De aantallen volgen uit de EGKW-Verordening. Hierover wordt de Tweede Kamer jaarlijks door de Staatssecretaris Justitie en Veiligheid geïnformeerd. Alvorens activiteiten starten stellen de *Executive Director* en de ontvangende lidstaat in overleg met de deelnemende lidstaten een operationeel plan op, waarin de organisatorische en procedurele aspecten van de gezamenlijke operatie

---

¹ Art. 100 lid 2 EGKW Vo

worden opgenomen. In deze procedure wordt onderzocht of lidstaten, conform de vastgelegde quota, in de gelegenheid zijn om bij te dragen op basis van gevraagde profielen en materiaal. Gedurende de inzet binnen de Frontex operaties, vallen de werkzaamheden van de KMar-personeel formeel onder de verantwoordelijkheid van het Agentschap. De NFPOC onderhoudt contact met het gedetacheerde personeel en verzorgt op voorhand een briefing en naderhand een debriefing. In het geval van calamiteiten, zullen deze nationaal of in gezamenlijkheid met het Agentschap opgevolgd worden.

Nederlandse inbreng tijdens MB over opvolging onderzoeken Frontex

In het afgelopen jaar is gebleken dat het Agentschap voor een uitdaging staat. Frontex heeft in reactie op alle bovenstaande openbare onderzoeken een actieplan opgezet waarin de verschillende aanbevelingen zijn gebundeld en vertaald naar concrete acties. De voortgang wordt voortdurend geagendeerd in de MB. De Nederlandse inbreng in de MB is proactief en richt zich op het constructief meedenken over hoe Frontex beter kan opereren om te bewerkstelligen dat de ondersteuning van Frontex aan de lidstaten goed functioneert en van meerwaarde blijft voor de lidstaten. Hierbij is een tijdige en effectieve opvolging van meldingen van grondrechtenschendingen en de versteviging van de *governance* binnen het Agentschap van cruciaal belang. Nederland pleit ervoor dat de verschillende aanbevelingen in de totaliteit moeten worden gezien en onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Bij signalen en observaties over misstanden aan de buitengrenzen moet adequate en tijdige opvolging gegeven worden, zowel door Frontex als door de Commissie en de lidstaten. De conclusie uit de recente rapporten is dat de bestaande rapportage-, klachten- en monitoringsmechanismen binnen het Agentschap onvoldoende hebben gewerkt daartoe. De Nederlandse inzet in de MB heeft is gericht op de verbetering van het zogeheten *Serious Incident Report* mechanisme, de voltooiing van de schriftelijke werkinstructie voor het stopzetten of pauzeren van een gezamenlijke operatie², het belang van voortvarende werving van de 40 *Fundamental Rights Monitors* en het verbeteren van het klachtenmechanisme³. Tijdens de laatste MB op 17 november jl. heeft Nederland tevens de suggestie gedaan om aan het huidige actieplan een duidelijke prioritering en strikte deadlines te verbinden om zodoende als Management Board de voortgang beter te kunnen monitoren.

Nederland onderstreept het advies van de FSWG om de strategische sturing van de Management Board te versterken, mede gezien de verantwoordelijkheid en toezichthoudende rol van de Management Board ten aanzien van het Agentschap. Nederland spreekt zich voortdurend uit over versterking van de capaciteit van de *Executive Board*⁴, de verduidelijking van verantwoordelijkheden tussen de verschillende gremia, de rol van de *Deputy Executive Directors* en de interactie tussen de Raad en de Agentschap. Er zijn inmiddels verschillende organisatorische ontwikkelingen doorgevoerd om bij te dragen aan dit doel. Het aankomende jaar zal blijken of deze stappen voldoende zijn.

Standpunt KMar

Grensbeheer dient vanzelfsprekend plaats te vinden binnen de daarvoor gestelde Europees- en internationaalrechtelijke kaders. Dat geldt zowel voor nationale operaties van lidstaten als voor personeel in Frontex operaties. De huidige uitdagingen voor Frontex zijn serieus en dienen met aandacht worden aangepakt, met hulp van de EU Commissie en de lidstaten. De KMar draagt de hierboven geschetste lijn uit, in bilaterale contacten, als actief lid van de Frontex Management Board, binnen de operaties van het Agentschap en naar het Nederlandse personeel. De KMar monitort nauwlettend via de

---

² Art. 46 EGKW Vo

³ Art. 111 EGKW Vo

⁴ Art. 100 lid 7 EGKW Vo

beschikbare kanalen de Nederlandse inzet in Frontex operaties en benadrukt dat wanneer er zich onregelmatigheden voordoen, gehandeld zal worden conform nationale en internationale afspraken.